

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Димитър Марчев Благоев**

Катедра „Индустриален бизнес, Бизнес факултет, Университет за национално и световно стопанство, София

Научна специалност: 3.8. Икономика и управление (Иновации и инвестиции в бизнеса)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Планиране“ в С.А. „Д.А. Ченов“ – Свищов.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 640/09.07.2018г. на Ректора на С.А. „Д.А. Ченов“-Свищов.

Автор на дисертационния труд: **Мариела Димитрова Стоянова**

Тема на дисертационния труд: **„Внедряване на иновационни стратегии в бизнес организациите (методико-приложни аспекти)“**

1. Общо представяне дисертационния труд

Дисертационният труд, в структурно и съдържателно отношение, отговаря на изискванията на Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България. Разработен е в общ обем от 179 страници, от които 149 страници текст, 30 страници използвана литература и 2 приложения с анкетна карта и методическа схема, инструмент на практическото изследване и част от методическата рамка на дисертационния труд.

Структуриран е във въведение; три глави, отнасящи се до теоретичните, методическите и практико-приложните аспекти на изследваната в дисертационния труд проблематика; заключение. Дисертационният труд е разработен на база проучването на 120 литературни и информационни източници, от които 32 на английски език и 88 на български език. Структурата на дисертационния труд е логична и последователна, обвързана в отделните си части. В основния текста на дисертационния труд се съдържат 28 фигури и 14 таблици, илюстриращи резултатите от теоретичното и практическото изследване. Използваните литературни източници показват едно добро познаване от страна на автора на основни разработки на редица български и чуждестранни автори, в областта на иновациите, планирането и мениджмънта. Приложните са елемент на методически инструментариум на разработката – логическа схема на методика за внедряване на иновационна стратегия и анкетна карта, на базата на която е направено проучване за релевантността на разработената методическа схема.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд се характеризира с добра балансираност в отделните си части.

През последните години се отдава все по-голямо значение на иновациите за осигуряване на конкурентни предимства на бизнес организациите и в това направление за генериране на икономически и технологичен растеж. Доказателство за това е залагането на концепцията за иновационното развитие в почти всички стратегически документи и програми на ЕС. В същото време 10 години след пълноправното членство на страната в ЕС, България все още попада в групата на т.нар. скромни иноватори, заемайки „призовите“ последни (ако трябва да бъдем точни предпоследни, но разликата в конкретния случай е минимална) позиции по степен на иновативност както на фирмите, така и на националната икономика, като цяло. Всичко това показва, че подобен тип изследвания, като заложеното в настоящия дисертационен труд, не само са безспорно актуални, но и потенциално биха се отличили с голяма полезност в методичен и практико-приложен план.

За успешното разработване на дисертационния труд са дефинирани цел и конкретни задачи, чието изпълнение ще доведе до постигане на поставената основна цел. Определен е подходящ обект и предмет за наблюдение и изследване. Поставена е първоначална изследователска теза, потвърждаването или съответно отхвърлянето на която ще се търси с разработването на методически инструментариум и неговото практическо приложение. Дефинирани са и основни изследователски методи.

Според мен, от структурна гледна точка би било по-подходящо дефинирането на обект и предмет на изследването да предхождат поставянето на основната цел и конкретните задачи, т.като вторите са следствие от дефинирането на първите. Съществува разбира се и определена разлика и специфични особености при внедряването на конкретна иновация и цялостна иновационна стратегия във фирмата и в това направление, мисля, че формата на основната цел се отнася по-скоро към иновационните стратегии отколкото към конкретните иновации.

От теоретична гледна точка е проследена еволюцията на концепцията за иновации и иновиране във фирмата, етимологическата същност на иновациите, като е приложен ретроспективния подход и сравнителния подход. Предложен е авторски прочит на основните теоретични положения и диференциация на различни подпериоди в рамките на разглеждания еволюционен период.

Теоретичните аспекти по темата на дисертационния труд са представени на базата на критичния им прочит от страна на автора, с необходимите за всяко едно дисертационно изследване аналитичен и сравнителен елемент, но липсва на този етап дискусационния елемент, който би повишил в още по-голяма степен качеството на разработката. Иновационната стратегия е представена, като част от общата стратегия за развитие на фирмите, като е акцентирано върху нейната важност за осигуряване на растеж и развитие. В заключителната част на първа глава се прави интересен паралел между иновациите и реинженеринга във фирмата, като база за по-нататъшното формиране на методическата схема за внедряване на иновационните стратегии.

Предложената във втора глава на дисертационния труд методика за внедряване на иновационна стратегия във фирмите е добре структурирана, логически обоснована в своята свързаност и подробно описана. За всеки от етапите ѝ са идентифицирани конкретни методи за анализ, а базирайки се на практиката на иновационните модели от

III-то поколение, всеки етап завършва с контролни действия, които да покажат релевантността на извършените дейности с предварително поставените цели.

Практическото изследване е проведено на базата на внимателно подбран методически инструментариум, сред сравнително достатъчен обем от респонденти, представители на различни сектори на икономиката на страната. Резултатите от него са представени таблично и графично, и са анализирани в съответствие с поставените първоначално изследователска теза, цел и задачи.

Внедряването на инновационни стратегии е обвързано и със стратегическия профил на фирмите по дефинирани релации и съответстващите им алтернативи. Това може да се каже, че е един нов поглед върху процеса на разработване и внедряване на инновационни стратегии във фирмите.

Заключението на дисертационния труд обобщава постигнатите резултати с проведеното теоретично, методическо и емпирично изследване и прави извод за степента на решеност на заложените задачи и постигане на основната цел, стояща пред разработването на дисертацията.

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 41 страници. В него достоверно е възпроизведено съдържанието на дисертационния труд. Съставен е от шест части, които се отнасят до: общата характеристика, структурата и съдържанието, представяне на изложението, справката за приносите, декларация за оригиналност и публикации по дисертационния труд. Изложението му в синтезиран вид представя най-важните моменти на дисертационния труд.

3. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Посочените в авторефера пет приноса на научното изследване в дисертационния труд са коректни, като формулировката им открява теоретичната и практико-приложна страна на дисертационното изследване. Считам, че приносните моменти в дисертацията са резултат на самостоятелната работа на автора.

В дисертационния труд се очертават някои моменти на обогатяване и допълване на съществуващо научно познание в областта на иновациите от методичен и приложен характер.

От приложна гледна точка, резултатите от проведеното изследване, тяхната систематизация и представените изводи и препоръки могат да бъдат използвани, при желание, от страна на фирмите за разработване и внедряване на инновационни стратегии и планове за действие в сферата на иновациите и инновационното развитие.

Основни приносни моменти от методически характер, с приложно съдържание, са предлаганата методика за внедряване на инновационна стратегия във фирмите и разработения иновативен бизнес модел с акцент върху иновациите във фирмите.

4. Бележки и въпроси по дисертационния труд

Може да се каже, че докторант Мариела Стоянова е направила самостоятелно и прецизно своето изследване, има добър изказ и познава основен набор от литературни източници по разглежданата тематика. Без да се подценява свършената работа от докторанта, по дисертационния труд могат да бъдат направени някои уточняващи бележки и поставени определени въпроси за научна дискусия по време на защитата, а и в бъдещите научни търсения на докторанта:

1. С оглед важността на иновационните стратегии на фирмите е можело те да бъдат представени малко по-детайлно, с акцент върху релевантността им за различните типове бизнес организации – малки, средни и големи; високо и ниско технологични; с международна и/или с локална дейност и т.н.
2. Предвид, че спецификата на етапи от 1 до 6 от методиката се отнасят не само за внедряване, но и до разработване на самата иновационна стратегия, по-подходящо би било т.2. на II-ра глава да е наименувана „Методика за разработване и внедряване на иновационни стратегии“.
3. Т.3 и т.4 от II-ра глава имат своето естествено място при етапите на разработената и представена по-рано методика. Отделянето им в самостоятелни точки създава впечатление за тяхна изключителна важност при формулирането на иновационната стратегия на фирмата.
4. Текстове от дисертационния труд (напр. стр. 129-130 и др.) създават впечатление, че нямат пряко отношение към темата на дисертацията и е добре да бъдат избягвани, т.като се размира концентрираността на материала.
5. На места в текста на дисертационния труд се наблюдава смесване на понятията „иновационна политика“ и „иновационна стратегия“!
6. Съществуват ли връзки и зависимости при избора на иновационен модел и иновационна стратегия в бизнес организациите и как това би съотносило към методиката за имплементиране на избрана иновационна стратегия?
7. Какво е мястото (ако има такова) на технологичното прогнозиране в етапите на методическата схема за внедряване на иновационни стратегии от фирмите?

5. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на докторант **Мариела Димитрова Стоянова** е авторско изследване на актуален научен и практико-приложен проблем. Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на СА „Д.А. Ценов“-Свищов за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Постигнатите резултати от дисертанта, с разработването на настоящия дисертационен труд, ми дават основание да препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на **Мариела Димитрова Стоянова** образователната и научна степен „доктор“.

Дата: 14.08.2018г.
гр. София

Изготвил становището:
/док. д-р Димитър БЛАГОЕВ/